

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Demokratiaohjelman toimet nuorten osallisuuden vahvistamiseksi

Liisa Männistö, oikeusministeriö

Marja Pulkkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

Kytkökset poikkihallinnollisten instrumenttien välillä

- Hallitusohjelmakirjauksia lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamiseksi toimeenpannaan poikkihallinnollisesti demokratiaohjelman lisäksi myös valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman (VANUPO) sekä kansallisen lapsistrategian puitteissa.
- Demokratiaohjelman, VANUPO:n ja lapsistrategian toimenpiteet muodostavat yhdessä kokonaisuuden, joiden avulla lasten ja nuorten yhteiskunnallista osallistumista ja vaikuttamismahdollisuuksia vahvistetaan.

Laaditaan ehdotus kansalaisaloitteen ja eurooppalaisen kansalaisaloitteen allekirjoittamisen ikäraajasta nuorten yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistamiseksi.

- Parlamentaarinen vaalityöryhmä käsittelee asiaa lokakuussa 2021 ja antaa mietintönsä asiasta vuoden loppuun mennessä. Tämän jälkeen käynnistetään mahdollinen lainvalmistelu työryhmän esityksen pohjalta.
- Työryhmän työskentelyn tueksi OM selvitti 05-10/2021 nuorten näkemyksiä osallisuudesta sekä kansalaisaloitteen ja eurooppalaisen kansalaisaloitteen ikärajoista.
 - Nuortenideat.fi-kysely (anonyymi): 185 vastaajaa, joista suurin osa (57 %) oli 15-16-vuotiaita
 - Digiraadit: yhteensä 16 nuorta (13-20 v.)
 - Työpajat: yhteensä n. 30 lasta ja nuorta (11-17 v.)

Toteutetaan valtakunnallisessa nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa (VANUPO) linjatut toimenpiteet nuorille suunnattujen yhteiskunnallisen osallistumisen välineiden kehittämiseksi.

- OKM rahoittaa nuorten osallisuutta ja vaikuttamista edistävän valtakunnallisen **nuorisoalan osaamiskeskuksen (OSKE)** toimintaa vuosina 2020-2023. OSKE-toiminnan ohjausta tehdään yhteistyössä OM-OKM kesken.
- Tuetaan koulutuksella ja ohjeistuksella **hyvinvointialueen asukkaiden osallistumisoikeutta** koskevien säännösten toimeenpanoa. Kuntia ja hyvinvointialueita kannustetaan kehittämään nuorisovaltuustotoimintaa ja nuorten vaikuttajaryhmien toimintaedellytyksiä ja -menetelmiä yhdessä nuorten kanssa.
- OM:n asettama laajapohjainen **DINO-verkosto** (2020-2023) seuraa ja tukee toimenpiteiden suunnittelua ja toteutusta sekä edistää verkostoitumista nuorten osallisuuden parissa toimivien välillä.

Lisätään lasten ja nuorten parissa toimivien viranomaisten tietoisuutta lasten ja nuorten yhdenvertaiseen osallistumiseen liittyvistä oikeuksista, velvollisuuksista ja menetelmistä.

- EU-rahoitteinen *CP4Europe / Lasten ja nuorten ääni Euroopassa* -hanke (2021-2023)
- OM koordinoi, hankekumppaneina kansallinen lapsistrategia (VNK, STM) ja Lapsiasiavaltuutettu
- Toimenpiteet:
 - testataan ja kehitetään lasten ja nuorten kuulemismenetelmiä,
 - päivitetään säädösvalmistelun kuulemisopasta lasten ja nuorten kuulemiseen liittyvällä aineistolla,
 - tuotetaan koulutusmateriaalia viranomaisille e-Oppivaan,
 - toteutetaan viranomaisille suunnattu haastekampanja lasten ja nuorten kuulemisesta.

Kehitetään demokratiaverkkopalveluja. Selvitetään, miten kattavasti valtioneuvoston nykyiset sähköiset kuulemis- ja lausuntomenettelyt tavoittavat esimerkiksi kieli- ja kulttuurivähemmistöt ja muut haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät.

- OM pilotoi Tampereen yliopiston **AllYouth-hankkeen kehittämää Digiraatia** mm. rasismin vastaisen ohjelman valmistelussa ja parlamentaarisen vaalityöryhmän työskentelyssä.
- Otakantaa.fi-palveluun rakennetaan syksyn 2021 aikana **digitaalinen kansalaisraati** yhteistyössä mm. OKM:n, AllYouth-hankkeen ja Nuorisoalan osallisuuden osaamiskeskuksen (OSKE) kanssa.
- Digitaalisen kansalaisraadın ympärille luodaan **tukirakenne erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten osallistumisen tukemiseksi** yhteistyössä OSKE:n ja kansallisen lapsistrategian kanssa.

Järjestetään eri väestöryhmille ja viranomaisille suunnattuja keskustelutilaisuuksia, joiden tavoitteena on vuoropuhelun ja ymmärryksen lisääminen eri väestöryhmien välillä sekä osallistumisoikeuksien ja vaikutusmahdollisuuksien esille tuominen.

- OM järjesti vuonna 2020 yhteistyössä muiden ministeriöiden, Allianssi ry:n ja Erätauko-säätiön kanssa 12 Erätauko-dialogia
 - Osallistujina nuoria sekä paikallisia päättäjiä, opettajia jne.
 - Teemoina mm. julkisen hallinnon strategia, ilmasto- ja ympäristölainsäädäntö, osallisuus, demokratia ja ihmisoikeudet kouluissa ja opinnoissa.
- OM tekee arvion siitä, miten dialogiin perustuvaa mallia voitaisiin laajemmin hyödyntää julkisen hallinnon toiminnassa.

OM ja Etno toteuttavat valituilla kohdepaikkakunnilla eritaustaisten nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseen tähtäävän pilottihankkeen, jonka tavoitteena on vahvistaa nuorten yhdenvertaista osallisuutta ja hyviä väestösuhteita.

- OM:n EU-rahoitteisella Yhdessä-hankkeella lisätään **etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin kuuluvien nuorten yhteiskunnallista osallisuutta** luomalla vuoropuhelua nuorten ja päättäjien välille.
- **Hankekumppanit:** Yhdenvertaisuusvaltuutettu, Ihmisoikeusliitto, Finnish Business and Society FiBS ry ja Helsingin kaupunki.
- **Yhteistyökumppanit:** TEM, OKM, OPH, tasa-arvovaltuutettu, lapsiasiavaltuutettu, Etno ja kotoutumisen osaamiskeskukset viidessä kaupungissa
- **Toimenpiteet** mm.
 - Levitetään Helsingin kaupungin aiemmin kehittämä Make some Noise -malli valtakunnalliseksi.
 - Järjestetään mentorointiohjelma nuorille ja nuoria tuodaan yhteen päättäjien kanssa Make some Noise -dialogiseminaareissa.
 - Alueellisten verkostojen jatkuvuus pyritään varmistamaan tekemällä yhteistyötä paikallisten nuorisotoimien kanssa.

Nuorisoalan osaamiskeskusten toiminta

- Osaamiskeskukset määritellään hallituskausittain laadittavassa valtakunnallisessa nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa.
- Uutta osaamiskeskuskautta ohjaa pitkälti se, että vuoden 2023 määrärahat tulevat nuorisotyössä ja -politiikassa edelleen vähenemään (veikkausvoittovarot).

Tulevaisuuden tarpeita ja näkymiä: kohti VN periaatepäätöstä

- Valtionhallinnon tukirakenteet ja instrumentit nuorten osallisuuden vahvistamiseksi
 - Sidoksissa hallitusohjelmaan
 - Riippuvaisia budjettikehyksistä
- Olennaista on lisätä virkakunnan osaamista ja ymmärrystä osallisuuden merkityksestä sekä eri osallisuuden menetelmien käytöstä
 - Osaamisen jalkauttaminen osaksi kaikkia lainsäädäntö- yms. prosesseja
 - Muutoksen tapahduttava sisältä päin
- Tarvitaan vieläkin vaikuttavampaa yhteistyötä.

Kiitos!

Kansallinen demokratiaohjelma 2025
oikeusministeriön verkkosivuilla:

<https://oikeusministerio.fi/demokratiaohjelma-2025>

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET